№ 195 Նոյեմբերի 5 (17) 1880 Նոյեմբերի 5 (17) № 195

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՓ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 բուբլ, կէս տարվանը 6 բուբլ:
Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են Միմիայն Խմբագրատան մէջ.

Օտարաբաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція «Мшака»

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի եւ տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԿՈՎԿԱՍԵՏՆ ՊՐԻԿԱԶԸ ՄԵԾ Իշխան Փոխարքայի թոյլատուութեամբ 1880 թուականի Նոյեմբերի 1-ից մուտքերին տալիս է հետեւեալ %:

1) Ընժամանակ մուտքերին այսինքն մինչև պահանջելը. 4%
2) Մէկ, երկու և երեք տարով 4½%
3) Չորս և հինգ տարով 5%
4) Վեցից մինչև տասերկու տարով 5½%
5) Տասերկու տարուց աւելի 6%

Պրիկազը ընդունում է մուտքեր Ռուսաստանի բոլոր տեղերից, վարչական հիմնարկութիւններից, պաշտօնեաներից և մասնաւոր անձինքներից, վանքերից, եկեղեցիներից, քաղաքային և գիւղական հասարակութիւններից: Մուտքերը ընդունվում են նոյնպէս և փոստայով ուղարկված մի յայտարարութեան հետ հասարակ թղթի վրա: Ընժամանակ մուտքերը մասնաւոր անձինքներից ընդունվում են 50 ր. ոչ պակաս, իսկ կառավարութենից 30 ր. ոչ պակաս իւրաքանչիւր անգամ: Ժամանակաւոր մուտքերը այլապէս չեն ընդունվում, եթէ ոչ գումարատիրոջ, կամ մուտքը յանձնողի անունով, իսկ անժամանակ մուտքերը կարող են լինել կամ անանուն, կամ մոցնողի անունով: Մուտքերը ցանկացողներին նոյն օրը կը վերադարձնվեն: Աւելի մանրամասն պայմանները մուտքերը ընդունելու և վերադարձնելու մասին յայտնված են 941 յօդ. XIII բաժնի հրատարակութիւն 1857 թ. և 1863 թ. կանոնադրութեան Կովկասեան Պրիկազի:

1—3

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին տեսութիւն: Նամակ Երեւանից: Նամակ Շամախուց: Նամակ Աստրախանից: Նամակ Շուշուց: Նամակ Գանձակից: Նամակ Գորուց: Ներքին լուրեր:—Արտաքին տեսութիւն: Ֆրանսիա: Պարսկաստան: Արեւելեան գործեր:—«Մշակի» հեռագիրներ:—Յայտարարութիւններ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

—

24-ին հոկտեմբերի

Երեւանի քաղաքային խորհրդարանի իրաւասուներից մէկը քաղաքում գիմնազիայի բացման հարցի վրա խօսելիս՝ շատ իրաւացի կերպով նկատեց, որ այդ հարցը այն նշանաւոր հարցերից մէկն է, որի նմանը հազիւ կարողանայ պատահել խորհրդարանին վճռելու իւրաքանչիւր տասը տարուց յետոյ:

Խօսենք այդ անհրաժեշտ խնդրի վրա:

Ես առիթ եմ ունեցել յայտնելու «Մշակի» միջոցով, որ գեռ ևս անցեալ տարվայ հոկտեմբեր ամսում, այսինքն սրանից ուղիղ մի տարի առաջ, խորհրդարանը վճռել էր տալ գիմնազիայի շինութեան համար քաղաքապատան այն դատարկ հողը, ուր պէտք է շինվէր կաթոլիկների թիւն անել դասեր լսելու համար: Առողջապահական կէտից նայելով, գիմնազիային նուիրաւոր ժամանակ տեղը նոյնպէս անյարմար է. նյարմար կը լինի, եթէ մինչև անգամ։։ Գրիգորեանցի հողը կցուի նրա հետ, որովհետև այդ տեղը ընկած լինելով քաղաքի գլխաւոր փողոցի վրա, միշտ շարժողութիւնը և փոշին պիտի վնասեն թէ աշակերտների դասերին և թէ նրանց առողջութեանը։ *) Մենք կառաջարկենք մեր քաղաքացիներին նուիրել այդ նպատակի համար Անգլիական այգու $^1/_{10}$ մասը, նրա դէպի արեւելեան կողմը, ուղղակի հիւսիսից դէպի արեւմուտք բաժանելով նրան այգուց, որ դարձեալ բաւականին ընդարձակ կը լինի քաղաքացիների զբօսանքի համար։ Գիմնազիայի համար նշանակելի այդ մնացած մասը դարձեալ այնքան մեծ է, որ բացի գիմնազիայի շինութիւնից, նրա հիւանդանոցից, խոհանոցից և այլ պահանջների համար հարկաւորելուց, ուսանողները կունենան բաւական ընդարձակ մարմնամարզարանի և խաղալու ու մանգալու տեղ։

Կարծելով, որ խորհրդարանի ընտանեկան գործելով խիստ զբաղված իրաւասուները գեռ կար ժամանակ նիստ չեն ունենալու, մենք տապեցինք մեր առաջարկութեան վրա գրաւելու նրանց ուշադրութիւնը։ Հաւատացած ենք, որ մեր խօսքերի մէջ այնքան անկեղծութիւն կայ, որ ամենքը կը համոզվին նրանում և չեն ընդունի ,,երբեմ ձայն բարբառոյ յանապատի''։

Այս հարցը վերջացրած համարելով, պատմեմ մի, երկու լուր։ Վերջին օրերում մեզ մեծ ժամանեց երկրաչափ պ. Վասիլիվը, որի դիտաւորութիւնն է, ինչպէս երևում է պաշտօնական թղթերից, տեղեկութիւններ հաւաքել Երևանի նահանգի տնտեսական դրութեան մասին։ Նա, պատմում են, շատ զարմացած է մնացել մեր խաղողի գերազանց յատկութիւնների վրա։ Մենք վաղուց հաւատացած ենք այդ բանում և կասենք, որ եթէ մասնագէտ գինեգործներ ունենայինք, նրանք կապացուցանէին ամբողջ աշխարհին, որ Երևանի գինին շամպանեա գինու հետ կարող է մրցել, որ Երևանը իր շրջականերով այն երկիրն է, որ խակապէս նեկտար է պարգևում իր ժողովրդին և ոչ թէ հասարակ արբեցնող հեղուկ....Խնչո՞ւ աւելի շատ չը պէտք է մտածենք այնպիսի ուսումնարաններ ունենալ, որոնք հիմը կազմեն գործնական մարդիկ պատրաստելու մեզ համար....Ինչ և իցէ։

Յովհաննէս-Հեթում:

*) Վնասակար ազդեցութիւն կունենայ աշակերտների առողջութեան վրա առաւելապէս պ. Ց. Եղիազարեանցի շինվող բաղնիքը, որ ընկած է այդ տեղից մի չիսուն քայլ հեռու։ Եւ իրաւ, չէ կարելի տեսնել մի շինութիւն, որի վրա տէրը ծախս է արել 50—70 հազար մանէթ փող։ Այդ բանը այնքար էր մտածել առաջ, այժմ շատ ուշ է, Քէչ շատերն են այժմ խօսում այդ բաղնիքի ապագայ վնասակար հետեւանքների մասին:

ՆԱՄԱԿ ՇԱՄԱԽՈՒՑ

—

20 հոկտեմբերի

1859 թուի սաստիկ երկրաշարժից յետոյ, 20 տարվայ ընթացքում, Շամախու արքունական վարժարանը՝ հինգ տուն փոխելով՝ վերջապէս արժանացաւ ունենալ իր սեփական նորաշէն (արքունի ծախքով) գեղեցիկ տունը, շնորհիւ նոյն վարժարանի այժմեան տեսուչ պ. Լ. Ռ. Փիրբուդաղեանցի, որը կարողացաւ իր անխոնջ աշխատութեամբ, մի տարվայ ընթացքում, մի այնպիսի հոյակապ շինութիւն գլուխ բերել, որի թէ մեծութեանը, թէ դիրքին և թէ գեղեցկութեանը նայելով, հազիւ թէ քաղաքում կարող է հաւասարվել մի որ և իցէ տուն։ Այս անցեալ սեպտեմբերի 18-ին քաղաքային վարժարանը այնտեղ փոխադրված լինելով, ուսումն սկսելու մասին մանրամասն կատարվից հանդիսաւոր կերպիւ։ Հանդիսին ներկայ էին քաղաքիս ռուսաց, լուսաւորչական հայոց և մահմեդականների հոգևորականութիւնը, քաղաքիս նշանաւոր անձինքներից թէ ծառայող ասիձանաւորներից և թէ վաճառական դասից պատուաւոր քաղաքացիներ։ Այնտեղ նախաճաշիկ էր պատրաստված պ. Փիրբուդաղեանցի շնորհիւ հանդիսին հրաւիրված անդամների համար։ Նոյն միջոցին պ. Փիրբուդաղեանցն՝ տեսնելով հիւրերի ոգևորութիւնը և այն անկեղծ շնորհակալութեան արտայայտութիւնը, որ ցուցանում էին իրան՝ ուսումնարանի շինութեան վրա հոգալուն և յաջող կերպիւ վերջացնելուն համար, վստահացաւ տեղոյս պրօկուրորի օգնական պ. Լաւրովու խորհրդով առաջարկել նրանց կազմելու մի ընկերութիւն իր վարժարանի աղքատ աշակերտներին նիւթապէս օգնելու նպատակով։ Առաջարկութիւնը մեծ ուրախութեամբ ընդունվեցաւ հիւրերից, որոնք իսկոյն ստորագրութիւն բացին և ժողովեցին 150 բուբլու չափ գումար։ Յետոյ գրվեցաւ սահմանադրութիւն (протоколъ) և ապա ընկերութեան կանոնադրութիւնը „Общество для вспомоществованія бѣднымъ ученикамъ Шемахинскаго городского училища“ վերնագրով, որն իսկոյն ուղարկվեցաւ ուղղակի Կովկասի ուսումնարանների ընդհանուր հոգաբարձուին, որ սա էլ ներկայացնէ Նորին Այսերական Բարձրութեան Կովկասու Փոխարքային հաստատութեան համար։ Ընկերութեան նպատակն է օգնել չքաւոր աշակերտներին, առանց խտրութեան կրօնի և ազգութեան, որ աւարտեն իրանց ուսումն, առնելով նրանց համար ուսման առարկաներ, հագուստ և ջուտեղորին բնակութեան տեղի. ևս և յաջող աւարտող և բարոյական չքաւորին միջոց տալ այստեղ ուսումը աւարտելուց յետոյ գնալ միջնակարգ ուսումնարան մտնելու։

Ա. Ազատեանց